

Edvard Törmikoski Rakas kotikyläni Lumimetsä

Toim. Sinikka Somero

Edvard Törmikoski

Rakas kotikyläni Lumimetsä

Kustantaja: Pajupelto productions.

ISBN 978-952-69658-0-2 (sid.)

ISBN 978-952-69658-1-9 (mp3)

Toim: Sinikka Somero, kuvitus Mikko Jylhä

Painettu Books on Demand, Norderstedt, Saksa.

Edvard Törmikoski

Rakas kotikyläni Lumimetsä

Alkusanat

Isoisäni Juho Edvard Törmikoski (s. 31.3.1896, k. 29.9.1979) eli pitkän ja vaiherikkaan elämän kotikylällään Vihannin Lumimetsässä. Hän ehti elä-mänsä aikana nähdä suuret mullistukset maailmassa. Ne heijastuivat myös kotikylälle viiveellä. Vaikka Lumimetsä oli syrjäinen paikka ja aluksi vailla minkäänlaisia yhteyksiä suurempiin keskuksiin, siellä kuitenkin tiedettiin maailman tapahtumista. Hän perusti perheen yhdessä Vilma Kustaavan (o.s Hietala s. 11.7.1894, k. 25.1.1965) kanssa. He saivat yhteensä kymmenen lasta, joista yksi kuoli pienenä. He asuivat Jokiniemessä, joka oli Aronahon torppa. He ostivat Joki-niemen tilan Edvardin äidiltä Briita Liisalta ja veljiltä Jaakolta ja Toivolta vuonna 1928.

Edvard Törmikoski, Jokiniemen Eetuna tunnettu, oli innokas lukemaan ja seuraamaan maailman tapah-tumia. Sanomalehti tuli kotiin ja kirjaston palveluita hän käytti ahkerasti. Muistan papan lukemassa ääneen sanomalehteä vaimolleen, joka samalla teki taloustöitä. Hän luki myös lapsilleen ja lukemistona saattoi olla vaikkapa Välskärin kertomukset tai Gulliverin retket kirjastosta lainattuina.

Lumimetsässä oltiin edistyksellisiä, koska sinne perustettiin koulu jo vuonna 1902. Edvard pääsi kouluun, joka siihen aikaan oli harvinainen etuoikeus. Hän olisi halunnut opiskella lisää - opettajan ammatti

olisi ollut hänen haaveensa - mutta hänen isänsä varhainen kuolema asetti hänelle suuren vastuun perheen vanhimpana lapsena jo 13-vuotiaana.

Isoisäni aloitti pakinoiden kirjoittelun lehtiin varsin myöhään. Vasta 70-luvun alkupuolella ensimmäiset kirjoitukset löytyivät lehdistä. Onneksi miniä Hilikka Törmikoski ja tytär Mirja Törmikoski keräsivät kirjoitukset talteen leikevihkoon ja ne säilyivät nähin päiviin. Muutenhan me, nuorempi sukupolvi, emme olisi tienneet kirjoituksia olleenkaan. Ihan kaikkia kirjoituksia ei oltu saatu talteen, joten kävin useita kertoja paikallislehtien, Pyhäjokiseudun ja Raahen seudun, toimituksissa etsimässä lisää.

Edvard kirjoitti kaikki juttunsa käsin ja vei ne itse lehtien toimituksiin. Toimitusten väkeä täytyy kiittää, että he kärsivällisesti kirjoittivat jutut puhtaiksi ja korjailivat kirjoitus- ja välimerkkivirheet. Pappa oli tarkkailija, joka seurasi kylän tapahtumia ja myös valtakunnallisesti oli ajan tasalla. Hän omaksui uudet asiat nopeasti ja oli ajamassa yhteisiä asioita kyläläisten kanssa. Miniän kertoman mukaan Edvard kulki polkupyörällä keräämässä nimiä adressiin, että saataisiin linja-autoyhteys Oulaisiin, koska kulkupeleinä olivat hevoset ja polkupyörät ja muutama harva auto. Näillä retkillä hän varmaan vilustui ja sai lievän aivoinfarktin. Hänen muistinsa säilyi kuitenkin terävänä loppuun asti.

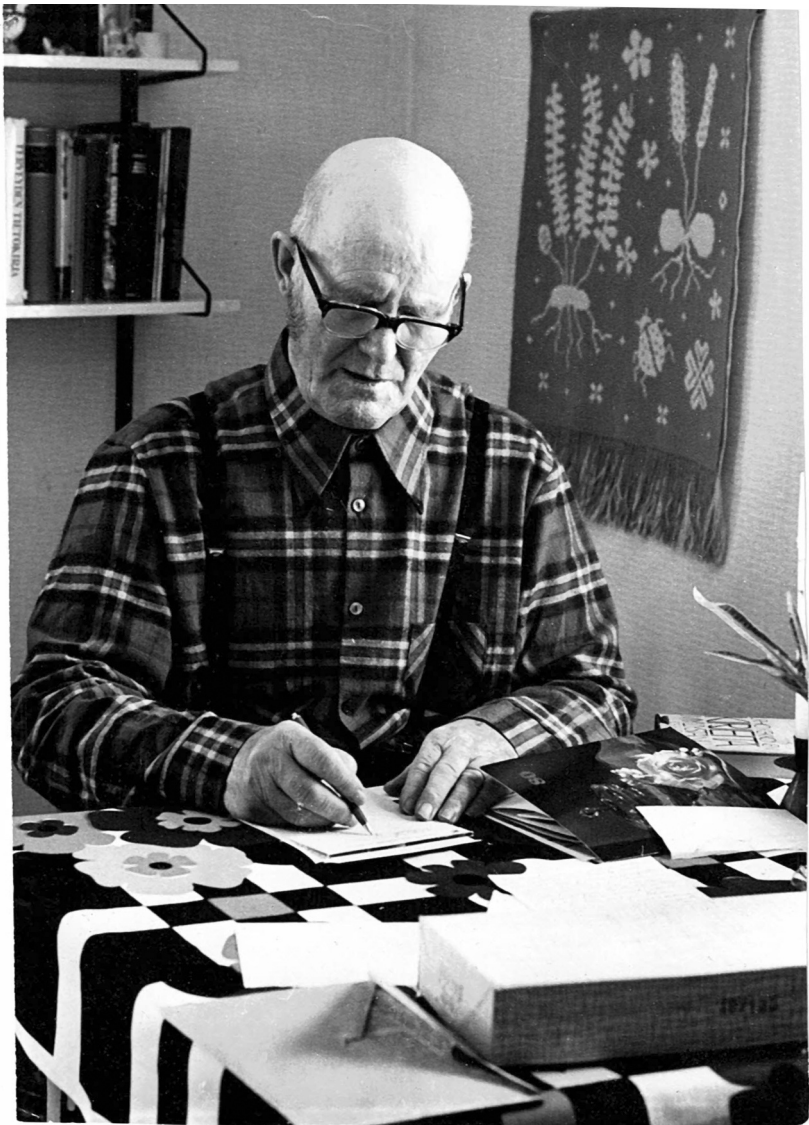
Kirjan kokoamisessa on ollut mukana Mikko Jylhä, Edvardin tyttären tyttären poika. Hän on tehnyt kirjan taiton ja kuvituksen sekä kansikuvat. Valokuvia ja muistoja on keräilty sukulaisilta. Kaksi Edvardin lasta on vielä keskuudessamme: Reino Törmikoski, joka asuu Pyhtäällä ja Mirja Törmikoski täällä Vihannissa.

Olen kiitollinen, että olen saanut kulkea isoisäni kertomusten kanssa mielenkiintoisen matkan melkein sadan vuoden ajalta. Kertomukset ovat mielenkiintoista lähihistoriaa pienen kylän, kunnan ja lähikuntien kehityksestä. Koska nämä paikat ja talojen nimet ovat minulle tuttuja lapsuudesta, saatoin eläytyä niihin täysin. Isoisäni muistan lempeänä ja turvallisena miehenä. Hänen kertomuksensa ovat hyväntahtoisia, eivät loukkaa ketään ja hyväksyvät erilaisuuden. Tärkeä tuki perheen huoltajana oli isoäitini, jonka myös muistan lempeänä ja avuliaana ihmisenä. Isoäiti oli parantaja ja lapsenpäästäjä, joka haettiin mukaan synnytyksiin kylällä. Jokiniemessä oli aina avoimet ovet ja vieraat ja kulkijat kestettiin ja entisinä aikoina kulkijat saivat myös yösijan.

Kiitos teille rakkaat isovanhempani!

Vihannissa 21.01.2021

Sinikka Somero, tyttären tytär

*Edvard Törmikosken ryhti ja olemus muistuttaa suomalaista valtiomiestä. Olisikohan sukua UKK:lle.
(Pyhäjokiseutu)*

HUOMIONOSOITUKSIA 80-VUOTIAALLE EDVARD TÖRMIKOSKELLE

Tytär Anni Karttunen kirjoittaa isälleen

Viimeisenä maaliskuuta armon vuonna 1896 syntyi poika uudistorppaan Piipsanjokivarteen. Kovin oli heiveröinen, heikko, laiha miehenalku. Kuiskailivat kyläläiset: ”Tokko tuosta eläjäksi.” Vaan varttuipa poika sitkeästi hellän emonsa hoidossa.

Ehti jo toiselle kymmenelle. Silloin kohtas suuri suru, murhe musta maan pimensi. Tuoni otti isän heiltä, vei varan pereheltä. Siihen loppui lapsuus 13-vuotiaalta. Otti isänsä ikehen liian varhain harteilleen. Huolsi nuoret veljensä sekä oman äityensä ajan pahimman ylitse.

Tultuansa miehen ikään toi hän kotiin nuoren vaimon. Yhdessä he uurastivat pesän yhteisen etehen. Vaikk’ ei ollut rikkautta, oli paljon rakkautta. Lunastivat omaksensa torpan tutuksi käynehen.

Pellot kasvoi perkaajalle, raatajalle raiviot eneni. Perhe kasvoi, työt eneni, karjakin hitaasti karttui. Se oli aikaa uurastuksen, entisen ankaran ajan. Monesti

meni kesän sato hallan harmaan korjaamana. Olihan eessä kova talvi. Tugin ajoon ankarasti, jotta ruoka riittäisi perhelle purtavaksi.

Mietiskelen yksikseni isäni elonpäiviä jo on kohta vierinyt vuosia kahdeksankymmentä. Toveri on vierehtänsä ennemmin pois otettu.

Usein jää kiitossana ajallansa lausumatta. Siksi tahdon kirjoitella, kiitellä kasvattajaani valoisasta lapsuudesta, onnenpäivistä monista, neuvoista elämän varrelle. Onnea myös toivotella rakkaalle isälleni. Hyvän Luojan siunausta ehtoopuolelle elämän. Terveyttä tärkeitä sekä mieltä virkeitä suokohon suuri Jumala, antakohon armollinen.

Vielä monta hyvää vuotta,
toivoo tytär.

Edvard Törmikoski kirjoittaa 80 vuodesta

MEIJERIHOMMASTA minä ensimmäisen kerran kirjoitin, kertoo Edvard Törmikoski. Hän on kirjoituksistaan tuttu monille Pyhäjokiseudunkin lukijoille. Onhan Seudussa monet kerrat julkaistu Törmikosken muistelmia tapahtumista Lumimetsässä vuosikymmeniä sitten. Edvard Törmikoskella löytyy kirjoituksen aiheita, silä hän täytti keskiviikkona 80 vuotta.

Tuo mainittu meijerihomma sattui siihen aikaan, kun Lumimetsässä lopetettiin meijerin toiminta. Alpuaan perustettiin meijeri samoihin aikoihin. Naapurin isäntä oli eräänä päivänä Alpuaan suuntautuneella meijerireissulla.

Matkan varrella isäntä huomasi, että toisesta kärryn rattaasta oli pudonnut selkärauta. Isäntä alkoi pitää silmällä tuota ratasta eikä huomannut, että sillä aikaa karkasi toisestakin rattaasta selkärauta.

Lumiahon Aate tuli silloin isäntää vastaan ja naureskeli, että sinullahan on kivat rattaat, kun ei ole ollenkaan selkärautoja. Silloin vasta naapurin isäntä huomasi, että selkärauta oli pudonnut toisestakin rattaasta. Läheltä Alpuaa hän sitten sen löysi. Tästä tapauksesta Edvard Törmikoski kertoi kirjoittaneensa ensimmäisen muistelmansa.

Kirjoittamisesta tuli Törmikoskelle harrastus eläkkeelle siirtymisen aikoihin. Nyt kun ei enää pysty ulkotöihinkään, jää kirjoittamiselle runsaasti aikaa.

Juho Edvard Törmikoski, Jokiniemen Eetu (1896-1979), eli vaatimatonta elämää kotikylällään Vihannin Lumimetsässä. Enemmistö asukkaista oli torppareita, joiden pienet maatilat eivät riittäneet elannoksi suurille perheille. Lisäansioita oli hankittava satunnaisista töistä muualta ja lisäksi tehtävä taksvärkkipäiviä torpan omistajalle. Torpparilaki tuli voimaan 1919, jolloin torpat saattoi lunastaa omikseen.

Edvard kirjoitti paikallislehtiin tarkkanäköisiä kertomuksia lähiympäristöstään ja ihmisten pyrkimyksistä parempaan elintasoon. Hän otti kantaa valtakunnallisestikin pienviljelijöiden toimeentulon vaikeutumiseen ja suuriin muutoksiin maanviljelyksen alalla. Hän ehti nähdä huiman kehityksen kotikylällään, kotimaassaan ja koko maailmassa. Hän omaksui nopeasti uudet asiat ja oli mukana panemassa niitä käytäntöön yhdessä kyläläisten kanssa. Yhteisöllisyys ja naapurapu olivat todellisuutta ja elinehto pienessä kyläyhteisössä.

Tänä aikana, jolloin elämme suuren maailmanlaajuisen pandemian alla ja pelossa, on hyvä pysähtyä ja katsoa menneiden sukupolvien elämään ja heidän selviytymiskeinoihinsa. Näiden tarinoiden matkassa voimme kurkistaa yli sadan vuoden taakse ja elää koko Suomen itsenäisyyden alun historia pienen maalaiskylän näkövinkkelistä.

